

TAUSTAA NUORISTA LIIKENTEESSÄ

Eniten henkilövahinkoja liikenteessä sattuu 15–24 -vuotiaille nuorille. Heitä kuolee liikenteessä keskimäärin 84 ja loukkaantuu noin 2900 vuodessa. Vuonna 2008 kuolleiden määrä oli 76 ja loukkaantuneiden 3 005. Miehiä menehtyneistä on yli 75 %. Nuorten kuolemantapauksista lähes kolme neljästä ja loukkaantumista yli puolet sattuu henkilöautossa.

Nuorten kuljettajien riski kuolla liikenteessä on kolminkertainen muuhun väestöön verrattuna. Nuorten miesten kuolemanriski on noin viisinkertainen nuoriin naiskuljettajiin verrattuna. Nuorten onnettomuudelle tyypillisiä piirteitä ovat ulosajo, kova vauhti, ei turvavyötä, kuljettaja on alkoholin vaikutuksen alaisena ja onnettomuus tapahtuu viikonloppuyönä kesällä tai syksyllä.

Onnettomuuksissa kova vauhti, alkoholia ja turvavyö kiinnittämättä

Yleisimmin nuoret kuolevat tai loukkaantuvat tieltä suistumisessa. Erityisesti 18–19 -vuotiaat joutuvat usein suistumisonnettomuuteen. Liikennevahinkojen tutkijalautakuntien mukaan nuorten kuolemaan johtaneista onnettomuuksista noin 40 % on kovavauhtisia (kuljettaja ajanut vähintään 20 km/h ylinopeutta tai vähintään 130 km/h).

Kovavauhtisessa onnettomuudessa:

- 68 % menehtyneistä kuljettajista ja matkustajista ei käyttänyt turvavyötä
- n. 50 % kuljettajista oli 18–20-vuotiaita eli juuri ajokorttinsa saaneita
- n. 65 % kuljettajista oli alkoholin vaikutuksen alaisena

Nuoret ajavat ylinopeutta

Liikenneturvan haastattelututkimuksen mukaan nuorista (18–24 -vuotiaat) kuljettajista lähes joka viides kertoo ylittävänsä nopeusrajoituksia joko usein tai hyvin usein. Syy nopeuden ylittämiseen on muita ikäluokkia useammin tapa ajaa nopeasti tai kovaa ajamisen miellyttävyyys. Nuoret kokevat myös sosiaalisia paineita ylinopeuden ajamiseen. Suurten ajonopeuksien kielteiset vaikutukset näkyvät onnettomuuksien seurauksissa. Mitä suurempi nopeus on, sitä pahempaa jälkeä onnettomuudesta syntyy.

Turvavyön käytössä puutteita

Kansanterveyslaitoksen vuoden 2007 tutkimuksen mukaan turvavyötä etupenkillä ilmoittaa yleensä käyttävänsä 96 % nuorista naisista ja 90 % miehistä. Liikenneturvan tekemien alueellisten tarkkailujen mukaan nuorten turvavyön käyttö on ollut paikoin vain 50 % luokkaa. Turvavyön käyttämättömyyden syyksi ilmoitetaan yleensä unohtaminen tai se koetaan etenkin lyhyillä matkoilla tarpeettomaksi. Kuitenkin turvavyön vaikutus on parhaimmillaan taajamanopeuksilla.

Takapenkillä matkustavilla turvavyö suojaa sekä heitä itseään että kuljettajaa. Ilman turvavyötä matkustava takapenkkiläinen murskaa törmäyksessä norsun painollaan kuljettajan.

Liikennevahinkojen tutkijalautakunnat ovat arvioineet, että vuonna 2007 turvavyötä käyttämällä 58 ihmistä olisi pelastunut kuolemalta. Kuolleista mieskuljettajista kahdella kolmanneksella ja naiskuljettajista puolella ei ollut turvavyö kytkettynä onnettomuushetkellä. Tutkijalautakuntien arvion mukaan turvavyön käyttö olisi pelastanut runsaan kolmanneksen menehtyneistä kuljettajista ja runsaan kaksi kolmannesta matkustajista.

Nuorista riskikuljettajat syyllistyvät muita useammin liikenneerikkomuksiin

Riskikuljettajalla tarkoitetaan kuljettajaa, joka syyllistyy keskimääräistä useammin liikenneerikkomuksiin tai joka on keskimääräistä useammin osallisena liikenneonnettomuuksissa. Eri tutkimusten mukaan on arvioitu nuoria riskikuljettajia olevan 10–17 % kaikista nuorista.

Viiden vuoden aikana tarkastelluissa henkilövahinko-onnettomuuksissa nuorista kuljettajista joka kymmenes joutui onnettomuuteen toisen kerran viiden vuoden aikana. 40-vuotiaista toisen kerran onnettomuuteen joutui vain noin joka 50.

Ajotyyli ratkaisee

Arki ajattelussa hyvän kuljettajan mittarina pidetään hänen ajotaitoaan eli kykyä pitää ajoneuvo tiellä tilanteessa kuin tilanteessa. Etenkin nuorilla kuljettajilla auton käsittelyyn harjaantuminen voi viedä pitkänkin ajan. Silloin ajotyylin merkitys onnettomuuksien kannalta korostuu.

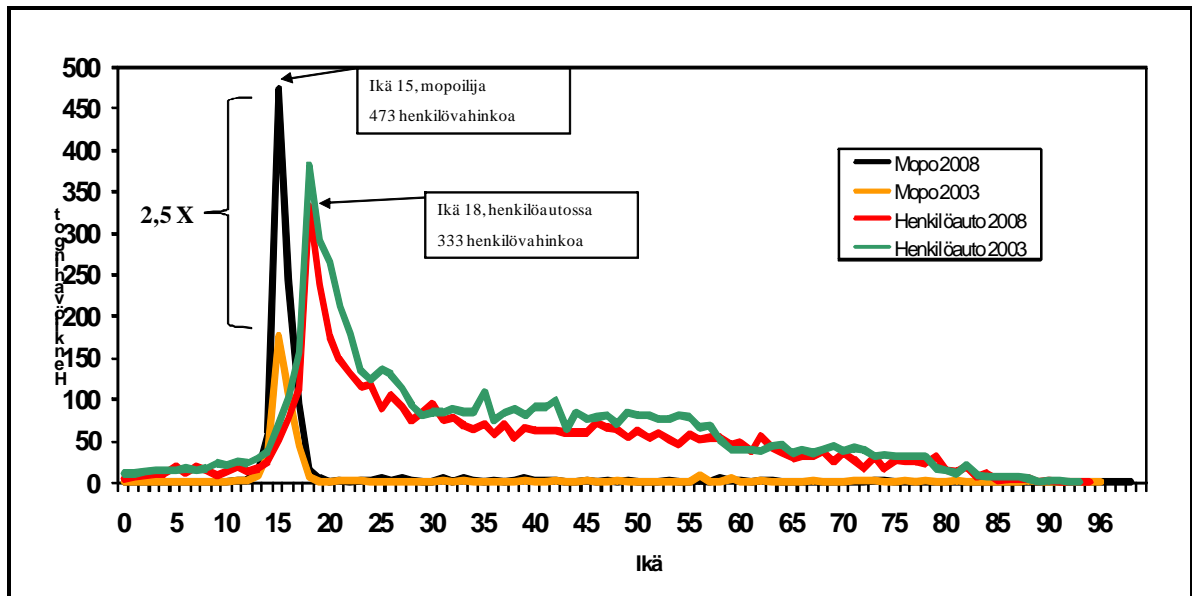
Ajotyyli heijastaa nuorten elämäntapaa ja -tilannetta. Autosta tulee helposti itsetarkoitus. Nuorten miesten riskialttiille ajotyylille on ominaista mieltymys kovaan vauhtiin, lyhyet turvavälit, herkkyys ohittamiseen, piittaamattomuus liikennesäännöistä ja ajaminen ilman turvavyötä. Oman ajotaidon yliarvioiminen, näyttämisen halu, omien rajojen kokeileminen ja matkustajien luomat paineet vievät kuljettajan kykyjensä ääri rajoille. Ajotapaan tulee helposti kilpailullisia ja aggressiivisia piirteitä.

Ei kenen tahansa kyytiin

“Välillinen riskinotto”, kuten vieraan kuljettajan tai humalaisen kyytiin meno ja turvavyön käyttämättömyys matkustajana on nuorten keskuudessa melko yleistä. Tutkimuksessa lähes 70 % nuorista ilmoitti lähteneensä vieraan kyytiin vähintäänkin joskus, ja juopuneen kuljettajan kyydissä on joskus ollut lähes kolmannes nuorista.

Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että nuoret kuljettajat, erityisesti miehet, käyttävät auton ja ajokortin tuomaa vapautta usein rajojensa koettelemisen ja sosiaalisen pätemisen välineenä. Riskialttiiseen toimintaan taipuvaiset nuoret ovat kuitenkin vähemmistö. Suurin osa nuorista pyrkii käyttäytymään liikenteessä turvallisesti ja välttämään turhaa riskinottoa.

Lähde: Liikenneturva

Kuva. Henkilövahingot tieliikenteessä iän mukaan.